

Aarhus d. 1. september 2023

Til
Aarhus Kommune
Teknik og Miljø
Plan og Byggeri

Bemærkninger til *Debatoplæg - Vedvarende energianlæg ved Studstrup og Vosnæs*

Siden der er tale om et debatoplæg alene med det formål at afklare rammer og forudsætninger for de foreslåede vedvarende energi (VE)-anlæg ved Studstrup og Vosnæs, forholder Danmarks Naturfredningsforening i Aarhus (DN) sig hermed primært til anlæggenes overordnede berettigelse samt til det grundliggende spørgsmål om de foreslåede placeringer.

DN forudsætter naturligvis, at den endelige placering sker i overensstemmelse med gældende lovgivning, herunder beskyttelseslinjer og afstandskrav ift. beboelse mm. DN forventer således i forlængelse af nærværende høringsfase, at indgå i en tættere dialog med Aarhus Kommune og projektudviklerne om konkrete opmærksomhedspunkter og tiltag, som kan medvirke til en kvalificering af projekterne, særligt i et natur- og biodiversitetsperspektiv.

Baggrund og fremtidsperspektiver

DN følger med stigende bekymring den globale klimasituation, og arbejder i den sammenhæng for øget folkelig bevidsthed og styrket politisk handling i Danmark. Vi er af den opfattelse, at den grønne omstilling til en vedvarende, CO₂-neutral energiforsyning er afgørende for at vi kan bidrage til indfrielsen af de internationale klimamålsætninger. Ikke mindst i Danmark indebærer det en markant udbygning af solceller og vindmøller, som uundgåeligt vil udfordre vores hidtidige opfattelse af det danske land- og vandskab.

DN er på den baggrund indforstået med, at vi i større omfang end tidligere skal vænne os til oplevelsen af VE-anlæg, så længe de i øvrigt anlægges klogt og som led i en overordnet planlægning, som tager højde for – og forsøger at løse – alle tænkelige problemstillinger. DN accepterer imidlertid ikke at naturen lider nævneværdig overlast, som følge af VE-anlæg, idet vi betragter biodiversitetskrisen som tilsvarende alvorlig og menneskeligt forårsaget. Desuden viser undersøgelser, at det er muligt at anlægge VE-anlæg på eksisterende produktionsarealer (dvs. marker) eller i tekniske landskaber, hvor det ikke ødelægger natur, men visse steder ligefrem kan skabe nye levesteder og fremme biodiversiteten.

Det er altså afgørende for DN, at man finder fælles løsninger på biodiversitetskrisen og klimakrisen, så der ikke skabes et modsætningsforhold mellem de to største samfundsudfordringer, som vi og de kommende generationer står overfor.

DN Aarhus afgav i 2019 [høringsvar](#) til Aarhus Kommunes temaplan for placering af VE-anlæg, hvori vi grundlæggende bakkede op om ambitionsniveauet og hovedparten af de foreslåede udpegninger, og sågar foreslog yderligere lokaliteter til opstilling af både solceller og vindmøller. Siden har vi forgæves ventet på en realisering af VE-planen, som angiveligt er strandet på en paradoksalt blanding af manglende projektansøgninger og utilstrækkelige medarbejderressourcer hos planmyndigheden. Projektansøgningerne til Studstrup og Vosnæs repræsenterer således et lokalt gennembrud i den reelle grønne omstilling, og bør derfor hilses velkomne.

Miljøvurdering

DN vil naturligvis forholde sig nøje til en kommende miljøvurdering af de konkrete projekter. Her vil vi lægge vægt på at anlæggene ikke kompromitterer væsentlige naturinteresser eller indebærer miljøforringelser. DN har ikke umiddelbart tilføjelser til de i debatoplægget opstillede emner, som alle skønnes relevante og bør adresseres i miljøvurderingen.

Solceller ved Studstrup

Arealerne ved Studstrup er eksisterende landbrugsarealer i omdrift, og rummer dermed ingen nævneværdige biodiversitetsværdier som risikerer at lide overlast. Med den rette planlægning og forvaltning er det derimod muligt at styrke naturindholdet og desuden skabe rekreative værdier for lokalområdet, gennem adgang til tidligere utilgængelige landbrugsarealer. Faktisk er der talrige, nyere eksempler på solcelleprojekter, som allerede i designfasen opererer med udlægning af additional natur i umiddelbar tilknytning til solcelleanlægget, herunder f.eks. etablering af vandhuller og skov, samt rekreative stiforløb og landskabelige opholdsrum. Endelig kan og bør der indenfor selve anlægget – som ikke nødvendigvis skal indhegnes – også gøres en række lavpraktiske, biodiversitetsfremmende tiltag til gavn for såvel dyr som planter.

For at minimere det visuelle indtryk er det afgørende, at der stilles vilkår om etablering af 5-7-raddet læhegnsbeplantning bestående af en varieret sammensætning af hjemmehørende, frugtbærende buske og småtræer. Det vil dels udgøre levesteder, skjul og fødekilde for insekter, fugle og smådyr, samt ikke mindst afbøde refleksioner og udsigtsgener og dermed fremme den folkelige accept og opbakning til anlægget. Disse læhegn skal naturligvis også indgå i visualiseringerne i forskellige relevante udviklingsstadier, således at borgerne kan få en realistisk fornemmelse af effekten over tid.

Med andre ord mener DN, at der allerede i etableringstilladelsen bør stilles vilkår om at anlægget på denne måde skal bidrage positivt til lokalområdet. Skønt læhegn uundgåeligt vil optage en del af det afsatte, effektive areal til solcelleanlægget, er det en essentielt forudsætning for at anlægget bliver en velintegreret del af området. DN indgår gerne i en dialog om en nærmere kvalificering af mulighederne.

Vindmøller ved Vosnæs

Området ved Vosnæs er omfattet af en kommunal udpegning som bevaringsværdigt landskab, hvilket i udgangspunktet komplicerer opstillingen af vindmøller og andre tekniske anlæg. DN forholder sig principielt skeptisk til afvigelser fra eksisterende udpegninger i Kommuneplanen og er traditionelt forbeholden overfor netop VE-placering i bevaringsværdige landskaber.

Vi konstaterer imidlertid, at der indtil videre kun er ansøgt om opstilling af (2) møller på yderligere én lokalitet i Aarhus kommune, nemlig på Aarhus Havn, og at denne ansøgning så vidt er afvist. Den nødvendige udbygning af VE-produktion i kommunen er således milevidt fra at være realiseret eller endog påbegyndt. Det taler i den givne situation for en pragmatisk lempelse af DN's principielle holdning til etablering af vindmøller i bevaringsværdige landskaber, en holdning som altovervejende baserer sig på visuelle og æstetiske hensyn sat overfor det presserende behov for at fremme overgangen til nonfossil energi.

Vælger man den foreslåede placering, kan der argumenteres for at søge det optimale udbytte af de møller som nu engang skal stå der. I lyset af den generelle udvikling i branchen er det sandsynligt, at møllehøjder på 150 meter udgår af produktion indenfor få år og således ikke vil kunne leveres, og det forekommer derfor relevant at undersøge muligheden for møller på op til 200 meter. DN vil i udgangspunktet ikke modsætte sig en forøgelse af møllehøjden, hvis det ikke indebærer øget risiko for natur og miljø og i øvrigt bidrager substantielt til VE-produktionen i kommunen.

Forudsat at myndighedernes plan- og miljøvurderinger kan afvise negative konsekvenser for natur og miljø ved opstilling af møller ved Vosnæs, forventer DN derfor ikke at modsætte sig den valgte placering.

Sidenhen

Endelig finder DN det relevant at fastslå, at hverken solceller eller vindmøller jo i sig selv er en permanent installation som medfører en irreversibel ændring af landskabet, men derimod forholdsvis nemt og billigt kan – og skal – fjernes, når anlæggene eller deres formål er udtjent. DN vil have et vedvarende fokus på – og løbende arbejde for – at anlæggene dekommissioneres bæredygtigt samt at arealerne efterfølgende i videst muligt omfang konverteres til varige naturformål, fremfor produktion.

Med venlig hilsen

Sebastian Jonshøj, formand

Kurt Søre, tovholder DN Aarhus' Klima-gruppe